

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

(πρώην Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής – Μεσολόγγι)

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ :

ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΑΜ: 17948

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ :

ΜΠΑΛΛΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑ - 2021-2022

Περίληψη

Η υγειονομική κρίση που πυροδότησε η πανδημία του COVID-19 είναι άνευ προηγουμένου και έχει επηρεάσει όλους τους οικονομικούς τομείς και όλες τις πτυχές της σύγχρονης ζωής. Η επίδραση στον επιχειρηματικό κόσμο, στα νοικοκυριά, και στις αγορές κεφαλαίου συνθέτει την επίδραση στον τραπεζικό τομέα, οι δραστηριότητες του οποίου εξαρτώνται από όλο το φάσμα της οικονομίας. Μολονότι η επίδραση της υγειονομικής κρίσης είναι έντονη σε όλους τους προαναφερθέντες τομείς, εντούτοις οι κρατικές παρεμβάσεις για τη στήριξη της πραγματικής οικονομίας οδήγησαν σε σημαντικό μετριασμό της επίδρασης της υγειονομικής κρίσης στον τραπεζικό τομέα. Στην παρούσα πτυχιακή εργασία προτείνεται ότι οι αρνητικές επιπτώσεις της κρίσης στον τραπεζικό τομέα είναι περιορισμένες χάρη στις κρατικές παρεμβάσεις στήριξης της οικονομίας και περιορίζονται σε επιβράδυνση της ανάπτυξης ή της ανάκαμψης, ειδικά για τις ελληνικές συστημικές τράπεζες, και σε μικρή αύξηση των επισφαλειών. Από τα ευρήματα της παρούσης προτείνεται ότι σημειώνεται βελτίωση των περισσότερων χρηματοοικονομικών δεικτών που αφορούν στην κερδοφορία και στην αποδοτικότητα των ελληνικών τραπεζών, με χειροτέρευση να σημειώνεται μόνον σε ό,τι αφορά στην ποιότητα του ενεργητικού τους. Ωστόσο, προτείνεται ότι ο αντίκτυπος της υγειονομικής κρίσης λαμβάνει τη μορφή επιβράδυνσης της ανάκαμψης του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος, το οποίο εξέρχεται μαζί με την εθνική οικονομία από μία παρατεταμένη περίοδο οικονομικής κρίσης. Επιπλέον, προτείνεται ότι η υγειονομική κρίση μπορεί να αποτέλεσε καταλύτη για την ταχύτερη εξυγίανση των χαρτοφυλακίων δανείων των ελληνικών τραπεζών, όπως αυτό αντικατοπτρίζεται στις αυξημένες προβλέψεις για ζημίες από μη εξυπηρετούμενες απαιτήσεις. Σε συνδυασμό με τη χαμηλή ροή δανεισμού, αυτό οδηγεί τη χειροτέρευση της ποιότητας του ενεργητικού των ελληνικών συστημικών τραπεζών, με την Εθνική Τράπεζα μόνον να καταγράφει ανησυχητικές τιμές στο σχετικό δείκτη. Τέλος, σημειώνεται η χαμηλή διαθεσιμότητα κυκλοφορούντος ενεργητικού της Alpha Bank. Συνολικά, δεν διαφαίνεται να έχει επηρεαστεί το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα έντονα, καθώς οι περισσότεροι δείκτες αξιολόγησης κυμαίνονται αρκετά κοντά στα επίπεδα του 2018 και του 2019 δευτερευόντως.

Abstract

The health crisis triggered by the COVID-19 pandemic is unprecedented and has affected all economic sectors and all aspects of modern life. The impact on the business world, on households, and on capital markets composes the impact on the banking sector, whose activities depend on the whole spectrum of the economy. Although the impact of the health crisis is strong in all the above-mentioned sectors, state interventions to support the real economy have led to a significant mitigation of the impact of the health crisis on the banking sector. This thesis suggests that the negative effects of the crisis on the banking sector are limited thanks to state interventions to support the economy and are limited to a slowdown in growth or recovery, especially for Greek systemic banks, and to a small increase in bad debts. The findings of this thesis suggest that there is an improvement in most financial indicators related to the profitability and effectiveness of Greek banks, with a deterioration occurring only in terms of assets quality. However, it is suggested that the impact of the health crisis takes the form of a slowdown in the recovery of the Greek financial system, which is emerging along with the national economy from a prolonged period of economic crisis. In addition, it is suggested that the health crisis may have been a catalyst for a faster resolution of Greek banks' loan portfolios, as reflected in the increased provisions for losses from non-performing claims. Combined with the low flow of borrowing, this leads to a deterioration in the asset quality of Greek systemic banks, with NBG only recording alarming prices in the relevant indicator. Finally, the low availability of current assets of Alpha Bank is noted. Overall, it does not appear that the Greek banking system has been strongly affected, as most rating indicators are quite close to the levels of 2018 and 2019 secondarily.

Περιεχόμενα

Περίληψη	iii
Abstract	iv
Περιεχόμενα.....	5
Κατάλογος πινάκων	7
Κατάλογος γραφημάτων	8
1. Εισαγωγή	9
1.1. Σκοποί	9
1.2. Στόχος.....	10
1.3. Δομή.....	10
2. Βιβλιογραφική ανασκόπηση.....	12
2.1. Ο αντίκτυπος της υγειονομικής κρίσης στον τραπεζικό τομέα	12
2.2. Ο αντίκτυπος της υγειονομικής κρίσης στο ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα	13
3. Ανάλυση αποδοτικότητας ελληνικών συστημικών τραπεζών.....	15
3.1. Χρηματοοικονομικοί δείκτες που αναλύονται.....	15
3.1.1. Δείκτες κερδοφορίας και αποδοτικότητας.....	16
3.1.2. Δείκτες κεφαλαιακής διάρθρωσης.....	19
3.1.3. Δείκτες ρευστότητας.....	19
3.2. Κερδοφορία και αποδοτικότητα.....	19
3.3. Κεφαλαιακή διάρθρωση.....	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
Συμπεράσματα	24
Βιβλιογραφία	27

Παράρτημα 1.....29

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 1: Δεδομένα που συλλέχθηκαν από τις οικονομικές καταστάσεις της Alpha Bank S.A.29

Πίνακας 2: Δεδομένα που συλλέχθηκαν από τις οικονομικές καταστάσεις της Εθνικής Τράπεζας.....29

Πίνακας 3: Δεδομένα που συλλέχθηκαν από τις οικονομικές καταστάσεις της Eurobank30

Πίνακας 4: Δεδομένα που συλλέχθηκαν από τις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας Πειραιώς30

Κατάλογος γραφημάτων

Γράφημα 1: Εξέλιξη του Δείκτη Ποιότητας της Διοίκησης	20
Γράφημα 2: Εξέλιξη του ROA και ROE	21
Γράφημα 3: Εξέλιξη του Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας	22
Γράφημα 4: Εξέλιξη του Δείκτη Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης.....	23
Γράφημα 5: Εξέλιξη του Δείκτη Ευαισθησίας στον Κίνδυνο της Αγοράς.....	23
Γράφημα 6: Εξέλιξη του Δείκτη Ποιότητας του Ενεργητικού Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	

1. Εισαγωγή

Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματεύεται την αποδοτικότητα των ελληνικών εμπορικών τραπεζών κατά τη διάρκεια της υγειονομικής κρίσης. Εκτός από την αποδοτικότητα γίνεται αναφορά και σε άλλους χρηματοοικονομικούς δείκτες, προκειμένου να γίνει καλύτερα αντιληπτή η επίδραση της υγειονομικής κρίσης στον ελληνικό τραπεζικό τομέα.

Τα τελευταία δύο έτη η ανθρωπότητα βρίσκεται αντιμέτωπη με μία πρωτόγνωρη για τα χρονικά υγειονομική κρίση, την πανδημία του COVID-19, η οποία έχει αλλάξει ριζικά τον τρόπο λειτουργίας σε όλους τους κλάδους της οικονομίας, συμπεριλαμβανομένου και του τραπεζικού τομέα, και σε όλο το φάσμα της κοινωνίας.

Τον Ιανουάριο του 2020, ανακοινώθηκε η εξάπλωση ενός νέου ιού στη Γουχάν της Κίνας, ο οποίος σύντομα εξαπλώθηκε σε όλο τον κόσμο επηρεάζοντας εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπων μέσα σε λίγους μήνες (Duan & Zhu, 2020; Haleem, et al., 2020; Lei, et al., 2020).

Ο ιός SARS-COV2 και η νόσος που προκαλεί, Covid-19, μεταδόθηκε σε μικρό χρονικό διάστημα σε εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο προκαλώντας μάλιστα εκατοντάδες χιλιάδες θανάτους. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας συμβούλευσε τα κράτη ανά την υφήλιο να λάβουν μέτρα για την θέσπιση και την τήρηση της κοινωνικής αποστασιοποίησης καθώς και να επιβάλλουν περιοριστικά μέτρα για την κυκλοφορία των πολιτών τόσο στο εσωτερικό των χωρών όσο και ανάμεσα σε διαφορετικές χώρες (Wang, et al., 2020).

1.1. Σκοποί

Σκοπός της παρούσης πτυχιακής εργασίας είναι να εξεταστεί ο αντίκτυπος της υγειονομικής κρίσης στις ελληνικές συστημικές τράπεζες, όπως αυτός μετριέται μέσα από την εξέλιξη της αποδοτικότητας των τεσσάρων ελληνικών συστημικών τραπεζών. Πιο συγκεκριμένα, σκοπός της παρούσης πτυχιακής εργασίας είναι η συλλογή δεδομένων από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των τεσσάρων ελληνικών συστημικών τραπεζών και ο υπολογισμός των κύριων αριθμοδεικτών για την αξιολόγηση της κερδοφορίας και αποδοτικότητας, για την αξιολόγηση της

κεφαλαιακής διάρθρωσης και για την αξιολόγηση της ρευστότητας των μελετώμενων τραπεζών.

Επιπλέον, σκοπός της παρούσης πτυχιακής εργασίας είναι η αξιολόγηση του αντίκτυπου της υγειονομικής κρίσης στον τραπεζικό τομέα σε παγκόσμιο επίπεδο, προκειμένου να καταστεί εφικτή η σύγκριση του τρόπου με τον οποίο επηρεάστηκε το ελληνικό τραπεζικό σύστημα σε σχέση με το τραπεζικό σύστημα άλλων χωρών ανά τον κόσμο.

1.2. Στόχος

Ο στόχος της παρούσης πτυχιακής εργασίας είναι να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος της υγειονομικής κρίσης στον ελληνικό τραπεζικό τομέα, το οποίο επιτυγχάνεται μέσα από την εξέταση του αντίκτυπου της υγειονομικής κρίσης στις τέσσερις ελληνικές συστημικές τράπεζες.

1.3. Δομή

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια. Στο πρώτο, παρόν κεφάλαιο πραγματοποιείται μία συνοπτική εισαγωγή στο θέμα της πτυχιακής, τίθεται ο στόχος και οι σκοποί της και περιγράφεται συνοπτικά η δομή της. Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται συνοπτικά τα ευρήματα από την ανασκόπηση πρόσφατης βιβλιογραφίας στο πεδίο του αντίκτυπου της υγειονομικής κρίσης του COVID-19 στις οικονομίες και στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Επιπλέον, στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται, συζητούνται και τεκμηριώνονται οι χρηματοοικονομικοί δείκτες οι οποίοι χρησιμοποιούνται ειδικά για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα ευρήματα από τη χρηματοοικονομική αξιολόγηση των τεσσάρων ελληνικών τραπεζών για το διάστημα 2018 έως και 2020. Επιπρόσθετα, τα ευρήματα σχολιάζονται και συζητούνται για την αξιολόγηση της εξέλιξής τους ειδικά κατόπιν του ξεσπάσματος της υγειονομικής κρίσης.

Στο τέταρτο κεφάλαιο εξάγονται συμπεράσματα κατόπιν ολοκλήρωσης της ανάλυσης, συνοψίζουν τα ευρήματα του τρίτου κεφαλαίου και γίνεται αντιπαραβολή με τα ευρήματα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση όπως αυτά παρατέθηκαν στο δεύτερο

κεφάλαιο. Τέλος, στο κεφάλαιο αυτό δίδονται προτάσεις για μελλοντική έρευνα, ειδικά καθώς η υγειονομική κρίση είναι ακόμη σε εξέλιξη και δεν έχει φτάσει στο πέρας της.

2. Βιβλιογραφική ανασκόπηση

Στο κεφάλαιο αυτό πραγματοποιείται μία σύντομη βιβλιογραφική ανασκόπηση προκειμένου να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος της υγειονομικής κρίσης τόσο στον τραπεζικό τομέα όσο και γενικότερα στην ελληνική οικονομία

2.1. Ο αντίκτυπος της υγειονομικής κρίσης στον τραπεζικό τομέα

Σύμφωνα με έκθεση του ΟΟΣΑ, η υγειονομική κρίση οδήγησε στη διαταραχή της χρηματοδότησης της αγοράς από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και στη μείωση της αποτίμησης του ενεργητικού τόσο των πελατών των τραπεζών όσο και των ίδιων των τραπεζών. Μάλιστα, η συγκεκριμένη έκθεση του ΟΟΣΑ είναι αρκετά απαισιόδοξη, καθώς προβλέπει σημαντική αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων η οποία αναμένεται να πυροδοτήσει έναν φαύλο κύκλο μείωσης των πιστώσεων της πραγματικής οικονομίας από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, η λήψη μέτρων στήριξης για την οικονομία μπορεί να μετριάσει τον αντίκτυπο στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τα οποία αναμένουν ή και καταγράφουν ήδη μικρή χειροτέρευση της ρευστότητας και κεφαλαιακής τους επάρκειας (OECD, 2021).

Σύμφωνα με τον Kozak (2021), οι τράπεζες με σημαντική κεφαλαιοποίηση και ισχυρή κεφαλαιακή επάρκεια αναμένουν βελτίωση της κερδοφορίας και αποδοτικότητάς τους και αναμένεται να απορροφήσουν την πιθανή αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων (Kozak, 2021). Σύμφωνα με τους Beck και Keil (2020), δεδομένης της λήψης μέτρων στήριξης της οικονομίας από τις εθνικές κυβερνήσεις, οι τράπεζες αναμένεται να αυξήσουν την κερδοφορία και αποδοτικότητά τους, αλλά και τη ρευστότητά τους, καθώς όχι μόνον καλούνται να τροφοδοτήσουν την αγορά με εγγυημένα από τις εθνικές κυβερνήσεις δάνεια, αλλά επιπρόσθετα αναμένουν την βελτίωση της αποτίμησης των υφιστάμενων απαιτήσεων από πελάτες, λόγω της κρατικής παρέμβασης (Beck & Keil, 2020).

Τέλος, οι Berger και Demirguc-Kunt (2021), προτείνουν ότι η υγειονομική κρίση έχει ήδη ωφελήσει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στις ΗΠΑ και δημιουργεί ένα περιβάλλον ευκαιριών ανάπτυξης για το μέλλον, καθώς αυξάνονται τα ποιοτικά στοιχεία του ενεργητικού των τραπεζών, απόρροια της εγγύησης δανείων από την κυβέρνηση των ΗΠΑ (Berger & Demirguc-Kunt, 2021).

Συνοπτικά, σύμφωνα με τη σύντομη αυτή βιβλιογραφική ανασκόπηση, η υγειονομική κρίση δεν φαίνεται να έχει αρνητικό ή σημαντικά αρνητικό αντίκτυπο στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τα οποία προσδοκούν ή καταγράφουν ήδη ενισχυμένη κερδοφορία και αποδοτικότητα, ρευστότητα και κεφαλαιακή επάρκεια, κατόπιν κρατικής παρέμβασης στην οικονομία. Σημειώνεται ωστόσο ότι αναμένεται να διαταραχθεί σε ευρύτερο πλαίσιο η «εφοδιαστική αλυσίδα του χρήματος» καθώς αρκετές επιχειρήσεις μπορεί να τεθούν εκτός αγοράς παρά τις όποιες κρατικές παρεμβάσεις.

2.2. Ο αντίκτυπος της υγειονομικής κρίσης στο ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα

Σύμφωνα με τους Monastiriotis και Katsinas (2020), η υγειονομική κρίση προκάλεσε σημαντική μείωση του ΑΕΠ κατά το 2020, η οποία ωστόσο αναμένεται να αντιστραφεί εντός του 2021, κυρίως λόγω της παρέμβασης της Κυβέρνησης για τη στήριξη της πραγματικής οικονομίας. Αντίστοιχα, ο αρνητικός αντίκτυπος για τα ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αναμένεται να μετριαστεί χάρη σε αυτές τις παρεμβάσεις, αλλά και χάρη σε χρηματοδοτήσεις σε επίπεδο ΕΕ, αλλά και χάρη στην επέκταση του προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης της ΕΚΤ (Monastiriotis & Katsinas, 2020).

Σύμφωνα με τους Balfoussia et al. (2020), η υγειονομική κρίση πυροδότησε και αναμένεται να πυροδοτήσει περισσότερες χρεοκοπίες επιχειρήσεων, αλλά και νοικοκυριών, οδηγώντας σε περαιτέρω αποσταθεροποίηση και ευαισθητοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα της Ελλάδας. Ωστόσο, προτείνουν ότι η λήψη στοχευμένων μέτρων στήριξης από την κυβέρνηση, αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο, αναμένεται να αποσοβήσει μεγάλο μέρος αυτού του αρνητικού αντίκτυπου και πιθανώς να μετατρέψει την κρίση σε ευκαιρία για τις ελληνικές τράπεζες (Balfoussia, et al., 2020).

Σύμφωνα με τους Pasiouras και Tsagkarakis (2021), η ήδη λαβωμένη ελληνική οικονομία, η οποία εξέρχεται από μία δεκαετή περίοδο κρίσης, αναμένεται να καταγράψει μία επιβράδυνση της ανάκαμψης απόρροια της υγειονομικής κρίσης. Οι κινήσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στην κατεύθυνση αποτελεσματικής διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων υποχρεώσεων και τα μέτρα με τα οποία παρενέβη η Κυβέρνηση για τη στήριξη της οικονομίας κατά την υγειονομική κρίση αναμένεται να περιορίσουν ή και να εξαλείψουν τον αρνητικό αντίκτυπο στις ελληνικές συστημικές τράπεζες. Ωστόσο, σε κάθε περίπτωση αναμένεται μία γενικότερη

διαταραχή στην παροχή πιστώσεων προς την πραγματική οικονομία (Pasiouras & Tsagkarakis, 2021).

3. Ανάλυση αποδοτικότητας ελληνικών συστημικών τραπεζών

Στο κεφάλαιο αυτό πραγματοποιείται η ανάλυση της αποδοτικότητας των ελληνικών συστημικών τραπεζών με χρήση χρηματοοικονομικών δεικτών. Η ανάλυση πραγματοποιείται για τα έτη 2018 έως και 2020, με τα έτη 2018 και 2019 να αποτελούν έτη βάσης και το έτος 2020 να αποτελεί το έτος κατά το οποίο αποτυπώνεται ο αντίκτυπος της υγειονομικής κρίσης. Μετά από μία συνοπτική περιγραφή των χρηματοοικονομικών δεικτών οι οποίοι εφαρμόζονται ακολουθούν τα αποτελέσματα της ανάλυσης. Τα δεδομένα τα οποία συλλέχθηκαν από τις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών τα οποία παρατίθενται στο Παράρτημα I, ενώ όλοι οι υπολογισμοί πραγματοποιήθηκαν με χρήση του Microsoft Excel. Τέλος, σημειώνεται ότι χρησιμοποιήθηκαν οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις των τριών τραπεζών¹.

3.1. Χρηματοοικονομικοί δείκτες που αναλύονται

Για την αξιολόγηση του αντίκτυπου της υγειονομικής κρίσης στις ελληνικές συστημικές τράπεζες μέσα από την αξιολόγηση της εξέλιξης της αποδοτικότητας, της ρευστότητας, της κεφαλαιακής διάρθρωσης και της αποτίμησής τους, υπολογίζονται και αναλύονται στις επόμενες παραγράφους διάφοροι χρηματοοικονομικοί δείκτες.

¹ Ειδικά για τη Eurobank, παρατίθεται σχετική σημείωση της οικονομικής κατάστασης του έτους 2020, η οποία αφορά στο διάστημα 30 Μαρτίου έως 31 Δεκεμβρίου 2020: «Την 20 Μαρτίου 2020, η διάσπαση της Eurobank Ergasias («Διασπώμενη») δι' απόσχισης του τραπεζικού κλάδου της με σύσταση νέας εταιρείας-πιστωτικού ιδρύματος με την επωνυμία «Τράπεζα Eurobank Ανώνυμη Εταιρεία» («η Επωφελούμενη») ολοκληρώθηκε. Την ανωτέρω ημερομηνία: α) Η Διασπώμενη έγινε μέτοχος της Επωφελούμενης μέσω της απόκτησης του συνόλου των μετοχών εκδόσεως της Επωφελούμενης και β) η Επωφελούμενη αντικατέστησε την Διασπώμενη, ως καθολική διάδοχος, στο σύνολο της μεταβιβαζόμενης σε αυτήν περιουσίας (ενεργητικό και παθητικό).» (Τράπεζα Eurobank, 2021, p. 6).

Οι χρηματοοικονομικοί αυτοί δείκτες, οι οποίοι συχνά αναφέρονται και ως αριθμοδείκτες, παρουσιάζονται παρακάτω, προτού εφαρμοστούν για την τρέχουσα ανάλυση. Εκτός από τον τύπο από τον οποίο αυτοί προκύπτουν παρουσιάζεται και το μέγεθος το οποίο αποτυπώνει κάθε δείκτης. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι αριθμοδείκτες οι οποίοι χρησιμοποιούνται για τη χρηματοοικονομική ανάλυση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων είναι ειδικοί πέραν των κοινών οι οποίοι βρίσκουν εφαρμογή στη χρηματοοικονομική ανάλυση σε άλλους κλάδους.

3.1.1. Δείκτες κερδοφορίας και αποδοτικότητας

Ένας πρώτος δείκτης που χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας των τραπεζών είναι ο δείκτης μέτρησης της ποιότητας της διοίκησης, μέσα από τον οποίο μετριέται η ικανότητα των διοικήσεων των τραπεζών να αναγνωρίσουν τους κινδύνους και τις ευκαιρίες και να εξασφαλίσουν την αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη λειτουργία τους (Γεωργόπουλος, 2014).

$$M = \frac{\text{Διοικητικά έξοδα}}{\text{Πωλήσεις}}$$

Για τον υπολογισμό του ανωτέρω δείκτη αξιολογούνται τα διοικητικά έξοδα, όπως αυτά παρουσιάζονται στις καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσης, και οι πωλήσεις, οι οποίες συμπίπτουν με τον κύκλο εργασιών, όπως αυτός συντίθεται από τα έσοδα από επιτόκια και από άλλες δραστηριότητες. Όσο μικρότερος ο δείκτης της ποιότητας της διοίκησης, τόσο πιο αποτελεσματική κρίνεται η διοίκηση μίας τράπεζας.

Ακολούθως, χρησιμοποιούνται δύο δείκτες για την αξιολόγηση της κερδοφορίας των τραπεζών, ο δείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού ή Return on Assets (ROA) και ο δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων ή Return on Equity (ROE). Μολονότι οι δείκτες αυτοί είναι γενικοί και χρησιμοποιούνται και για την αξιολόγηση οργανισμών εκτός του χρηματοπιστωτικού κλάδου, εντούτοις τα δεδομένα που συλλέγονται από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις διαφέρουν.

Ο αριθμοδείκτης ROA χρησιμοποιείται για την μέτρηση της απόδοσης της εταιρείας σε σχέση με το ενεργητικό της. Ως εκ τούτου, με τον αριθμοδείκτη αυτό μετράται κατά πόσο το ενεργητικό χρησιμοποιείται αποδοτικά για τη δημιουργία εσόδων. Προκύπτει από τον παρακάτω τύπο:

$$ROA = \frac{\text{Καθαρά έσοδα}}{\text{Μέσος όρος ενεργητικού}} \times 100\%$$

Ο αριθμοδείκτης ROE εφαρμόζεται για την μέτρηση της απόδοσης της εταιρείας η οποία εκφράζεται ποσοστιαία επί των ιδίων κεφαλαίων αυτής. Όσο υψηλότερος υπολογίζεται, τόσο περισσότερη αξία δημιουργείται για τους μετόχους και αντίστροφα. Προκύπτει από τον παρακάτω τύπο:

$$ROE = \frac{\text{Καθαρά έσοδα}}{\text{Μετοχικό κεφάλαιο}} \times 100\%$$

Από τον υπολογισμό του μέσου όρου των αριθμοδεικτών ROA και ROE προκύπτει ο δείκτης κερδοφορίας, μέσω του οποίου μπορεί να αξιολογηθεί η κερδοφορία μίας τράπεζας. Όσο μεγαλύτερος υπολογίζεται ο δείκτης κερδοφορίας, τόσο καλύτερη θεωρείται η κερδοφορία μίας τράπεζας, ενώ σύμφωνα με τον Γεωργόπουλο (2014), ένα ικανοποιητικό επίπεδο κερδοφορίας θεωρείται όταν ο δείκτης κερδοφορίας κυμαίνεται μεταξύ του 1% και 2,5% (Γεωργόπουλος, 2014).

Επιπλέον, στα πλαίσια αξιολόγησης της αποδοτικότητας, αξιολογείται και η ρευστότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, η οποία αντικατοπτρίζει την ικανότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων να ανταποκρίνονται στις χρηματοοικονομικές ανάγκες τόσο των πελατών τους όσο και των εσωτερικών αναγκών τους για την υποστήριξη της συνέχισης της λειτουργίας τους. Κατόπιν εφαρμογής του συστήματος αξιολόγησης της ρευστότητας των τραπεζών Βασιλεία III, εισήχθησαν δύο νέοι χρηματοοικονομικοί δείκτες ρευστότητας: ο δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας ή Liquidity Coverage Ratio (LCR) και ο δείκτης Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης ή Net Stable Cash Funding Ratio (NSFR).

Με τον δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας αξιολογείται η διαθεσιμότητα ρευστών και άμεσα ρευστών περιουσιακών στοιχείων αναλογικά με τις καταθέσεις που διατηρεί μία τράπεζα. Ο δείκτης υπολογίζεται από τον παρακάτω τύπο:

$$LCR = \frac{\text{Δάνεια}}{\text{Καταθέσεις}}$$

Όσο μικρότερος είναι ο δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας, τόσο μικρότερη είναι η εξάρτηση ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος από τις αγορές κεφαλαίου, καθώς τα ιδρύματα βρίσκονται σε καλύτερη θέση να καλύψουν τις απαιτήσεις των καταθετών

χρησιμοποιώντας τα έσοδα από τα επιτόκια των δανείων. Επιπλέον, ένας χαμηλός δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας καταδεικνύει ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αξιοποιούν τα κεφάλαια από καταθέσεις ορθολογικά για τη χορήγηση δανείων. Τιμές του δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας μικρότερες της μονάδας καταδεικνύουν ότι ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα μπορεί να καλύψει τόσο τις τακτικές όσο και τις έκτακτες ανάγκες των καταθετών χωρίς να χρειαστεί να στραφεί σε δανεισμό (Παπαδέας & Συκιανάκης, 2016).

Με τον δείκτη Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης αξιολογείται η επάρκεια των σταθερών πηγών ρευστότητας. Ο δείκτης υπολογίζεται από τον παρακάτω τύπο:

$$NSFR = \frac{\text{Κυκλοφορούν ενεργητικό}}{\text{Μέσος όρος ενεργητικού}}$$

Ο δείκτης Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης αξιολογεί τη δυνατότητα ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος να καλύψει τις υποχρεώσεις του χρησιμοποιώντας τα άμεσα ρευστοποιήσιμα περιουσιακά του στοιχεία. Ο δείκτης αυτός έχει εφαρμογή σε συνθήκες ταχείας απομείωσης των καταθέσεων και ταυτόχρονα αυξημένης δυσκολίας συγκέντρωσης κεφαλαίων από τις αγορές κεφαλαίων. Όσο μεγαλύτερος υπολογίζεται ο δείκτης Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης, τόσο πιο ισχυρή είναι η ρευστότητα ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος (Παπαδέας & Συκιανάκης, 2016).

Ένας ακόμη δείκτης ρευστότητας ο οποίος αξιολογείται είναι ο δείκτης ευαισθησίας ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος στον κίνδυνο των αγορών, ο οποίος υπολογίζεται από τον παρακάτω τύπο:

$$S = \frac{\text{Σύνολο αξιόγραφων}}{\text{Μέσος όρος ενεργητικού}}$$

Με τον δείκτη αυτό μετριέται ο βαθμός στον οποίο ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα επηρεάζεται και εξαρτάται από τις μεταβολές των επιτοκίων, των ισοτιμιών στις αγορές συναλλάγματος και στις δευτερεύουσες αγορές παραγώγων προϊόντων και κάθε αγοράς στην οποία διαπραγματεύονται τα εμπορικά περιουσιακά στοιχεία ενός ιδρύματος. Όσο μικρότερος υπολογίζεται ο δείκτης ευαισθησίας ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος στον κίνδυνο των αγορών, τόσο μικρότερη είναι η ευαισθησία του ιδρύματος στους κινδύνους των αγορών, καθώς κατέχουν αναλογικά λιγότερα αξιόγραφα σε σχέση με τον μέσο όρο του ενεργητικού τους.

3.1.2. Δείκτες κεφαλαιακής διάρθρωσης

Για την αξιολόγηση της κεφαλαιακής διάρθρωσης ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος χρησιμοποιούνται

Με τον δείκτη ποιότητας του ενεργητικού (A) αξιολογείται το επίπεδο των επισφαλειών του ενεργητικού ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. Ένας δείκτης ποιότητας του ενεργητικού κάτω του 1% καταδεικνύει ότι οι επισφάλειες που διατηρεί το ίδρυμα είναι χαμηλές.

$$A = \frac{\text{Προβλέψεις}}{\text{Δάνεια}}$$

3.1.3. Δείκτες ρευστότητας

Ένας επιπλέον δείκτης ο οποίος χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την αξιολόγηση της ρευστότητας ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος είναι ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας ή Capital Adequacy Ratio (CAR), με τον οποίο αξιολογείται η επάρκεια των κεφαλαίων ενός ιδρύματος σε σχέση με το σύνολο των υποχρεώσεων τις οποίες αυτό καλείται να καλύψει προκειμένου να είναι σε θέση να υποστηρίξει τη λειτουργία του. Ο δείκτης υπολογίζεται από τον παρακάτω τύπο:

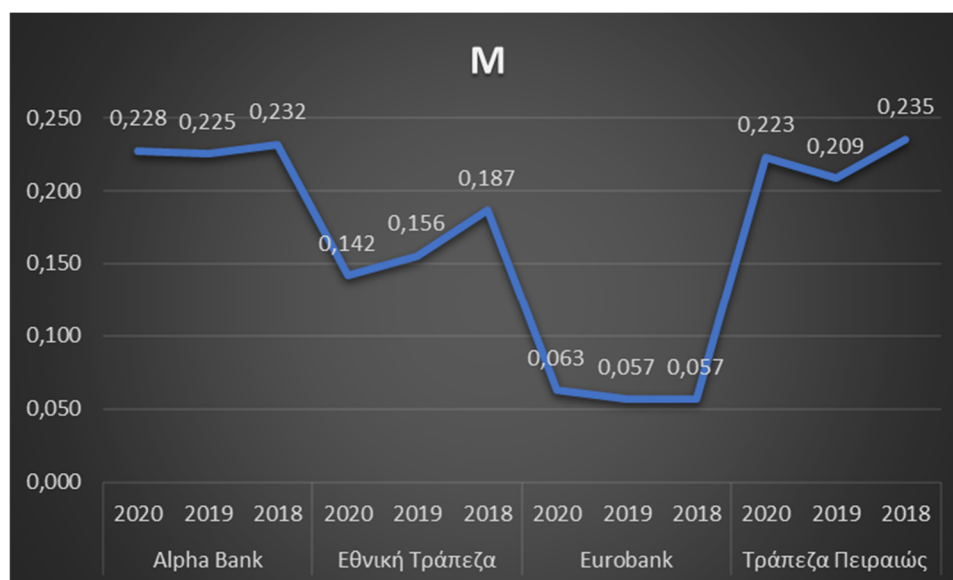
$$CAR = \frac{\text{Βασικά κεφάλαια} + \text{Συμπληρωματικά κεφάλαια}}{\text{Ενεργητικό σταθμισμένο έναντι κινδύνου}}$$

Κατόπιν εφαρμογής του συμφώνου Βασιλεία II, όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να διατηρούν την κεφαλαιακή τους επάρκεια σε ποσοστό τουλάχιστον 8%, ενώ όσο υψηλότερος υπολογίζεται ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας, τόσο χαμηλότερες είναι οι ανάγκες του ιδρύματος για ανεύρεση κεφαλαίων μέσω δανεισμού (Παπαδέας & Συκιανάκης, 2016).

3.2. Κερδοφορία και αποδοτικότητα

Ο Δείκτης Ποιότητας της Διοίκησης βελτιώθηκε το 2020 για την Alpha Bank, την Εθνική Τράπεζα και την Τράπεζα Πειραιώς, ενώ σημείωσε μικρή πτώση για τη Eurobank σε σχέση με το 2019. Σημαντικοί παράγοντες που οδήγησαν στη βελτίωση του δείκτη για τις τρεις από τις τέσσερις τράπεζες αποτελεί η στροφή στην ηλεκτρονική τραπεζική και ο συνδυασμός προγραμμάτων εθελούσιας εξόδου σε συνδυασμό με τη μείωση των σε λειτουργία καταστημάτων. Επιπλέον, κατά το 2019 καταγράφεται

μείωση του Δείκτη Ποιότητας της Διοίκησης για την Alpha Bank, την Εθνική Τράπεζα και την Τράπεζα Πειραιώς, ενώ παρέμεινε σταθερός σε σχέση με το 2018 για την Eurobank. Συνοπτικά, δεν εντοπίζεται αρνητικός αντίκτυπος της υγειονομικής κρίσης στην ποιότητα της διοίκησης, καθώς οι όποιες μεταβολές είναι πολύ μικρές, αλλά θετικές για τις τρεις από τις τέσσερις τράπεζες.

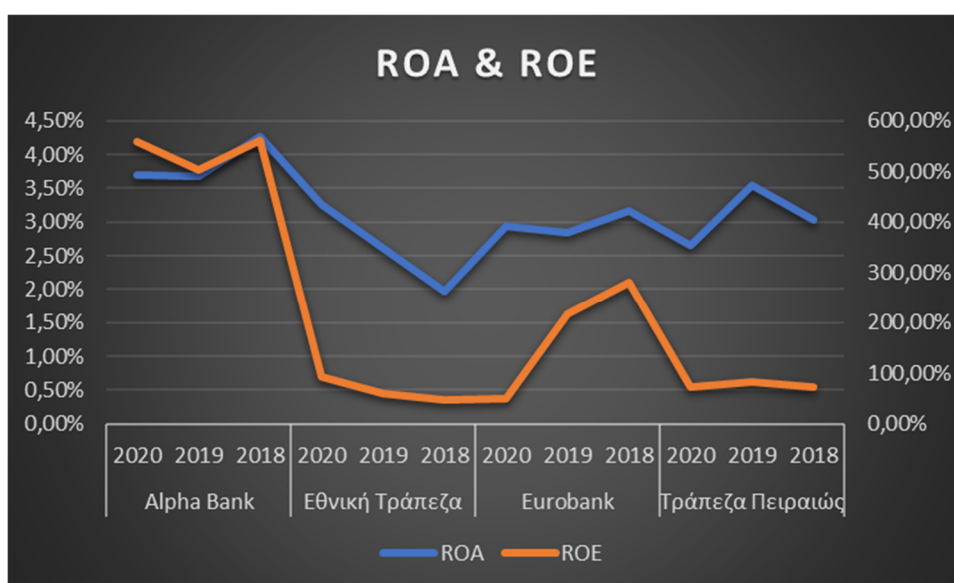

Γράφημα 1: Εξέλιξη του Δείκτη Ποιότητας της Διοίκησης

Η αποδοτικότητα του ενεργητικού της Alpha Bank, της Eurobank και της Τράπεζας Πειραιώς σημείωσε μείωση το 2020 σε σχέση με το 2019, ενώ μόνον η αποδοτικότητα ενεργητικού της Εθνικής Τράπεζας αυξήθηκε το 2020 σε σχέση με το 2019. Ωστόσο, σημειώνεται ότι για τις τρεις τράπεζες όπου μειώθηκε η αποδοτικότητα ενεργητικού, μείωση αυτή είναι της τάξης του 0,5% σε σχέση με το 2018, ενώ για την Εθνική Τράπεζα, η αποδοτικότητα ενεργητικού το 2020 κυμάνθηκε στα επίπεδα του 2018. Επιπρόσθετα, η αποδοτικότητα του μετοχικού κεφαλαίου της Alpha Bank και της Εθνικής Τράπεζας σημείωσε αύξηση το 2020, της τάξης του 70% και 30% αντίστοιχα, σε σχέση με το 2019. Σε ό,τι αφορά στην Τράπεζα Πειραιώς, η αποδοτικότητα του μετοχικού κεφαλαίου παρέμεινε στα επίπεδα του 2018 και σε ό,τι αφορά στην Eurobank, η αποδοτικότητα του μετοχικού κεφαλαίου σημείωσε μείωση 200% σε σχέση με το 2018 ή 100% σε σχέση με το 2019.

Από τα αποτελέσματα της ανάλυσης των δεικτών ROA και ROE, διαφαίνεται ότι η υγειονομική κρίση επιβράδυνε ή ανέτρεψε την αποδοτικότητα των τραπεζών, σε μικρό ωστόσο βαθμό, ειδικά σε ό,τι αφορά στην αποδοτικότητα του ενεργητικού.

Παράλληλα, ειδικά σε ό,τι αφορά στην αποδοτικότητα του μετοχικού κεφαλαίου, παρατηρείται μικρή αύξηση για τις δύο από τις τέσσερις τράπεζες (Alpha Bank και Εθνική Τράπεζα) σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, σταθερή μείωση για τη μία από τις τέσσερις τράπεζες (Eurobank) και στασιμότητα για τη μία από τις τέσσερις παραγγελίες (Τράπεζα Πειραιώς). Ειδικά λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι το μετοχικό κεφάλαιο των τριών τραπεζών πλην της Eurobank παρέμεινε σταθερό, η εξέλιξη της απόδοσης του μετοχικού κεφαλαίου εξηγείται από την επιβράδυνση της δημιουργίας εσόδων για τις τράπεζες αυτές, ενώ ειδικά για τη Eurobank, η παρατηρούμενη μείωση είναι στο μεγαλύτερό της βαθμό απόρροια της διάσπασης της Τράπεζας, η οποία οδήγησε στον τετραπλασιασμό του μετοχικού κεφαλαίου.

Γράφημα 2: Εξέλιξη του ROA και ROE

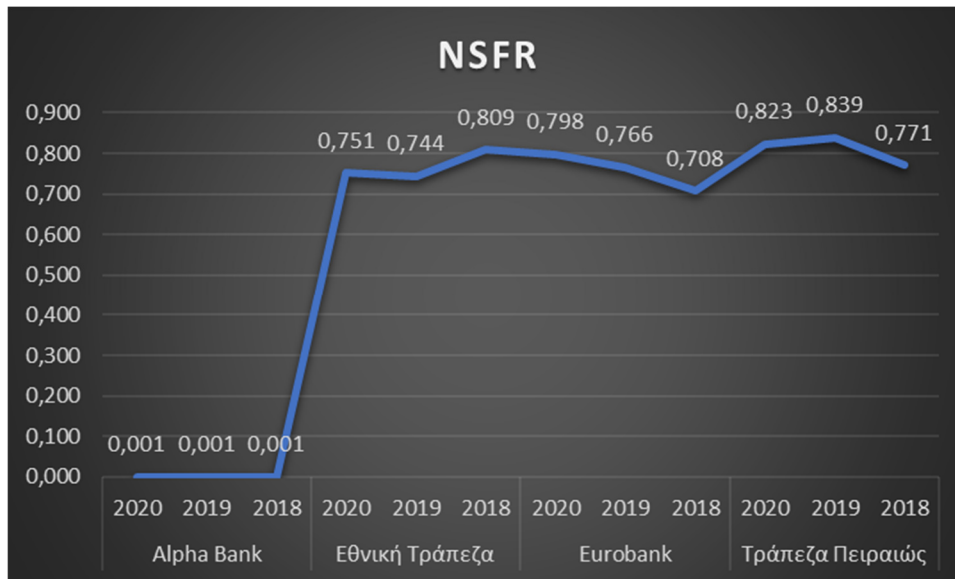
Όπως φαίνεται στο παρακάτω γράφημα, ο δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας σημείωσε σταδιακή και σταθερή μείωση και για τις τρεις τράπεζες κατά τα έτη 2020 και 2019. Δεδομένου ότι ο δείκτης LCR καταλήγει σε τιμές μικρότερες της μονάδας διαφαίνεται ότι η κάλυψη ρευστότητας βελτιώθηκε το 2019, στα πλαίσια ανάκαμψης μετά την κρίση, βελτίωση η οποία συνεχίστηκε και το 2020 παρά την υγειονομική κρίση. Στην κατεύθυνση αυτή βοήθησε τόσο η τόνωση των καταθέσεων όσο και ο εξορθολογισμός των χαρτοφυλακίων δανείων των τραπεζών με ξεχωριστή διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Γράφημα 3: Εξέλιξη του Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας

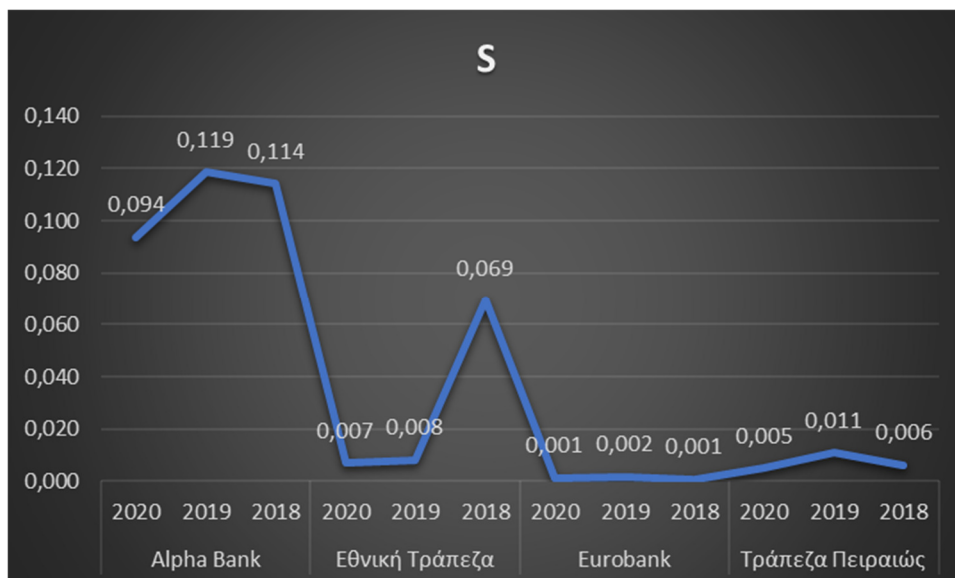
Όπως φαίνεται στο παρακάτω γράφημα, ο δείκτης Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης σημείωσε αύξηση για την Eurobank, την Εθνική Τράπεζα και την Τράπεζα Πειραιώς κατά το 2020 σε σχέση με το 2019. Ωστόσο, σημειώνεται ότι μόνον στην τράπεζα Eurobank ο δείκτης Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης σημείωσε σταθερή αύξηση τόσο κατά το 2020 όσο και κατά το 2019, ενώ για την Alpha Bank παρέμεινε σταθερός και ίσος με μόλις 0,001. Πλην της Alpha Bank, οι άλλες τρεις τράπεζες έχουν αξιόλογη δυνατότητα κάλυψης έκτακτων αναγκών μέσα από τη ρευστοποίηση του άμεσα ρευστοποιήσιμου ενεργητικού.

Εξάγεται το συμπέρασμα ότι η υγειονομική κρίση δεν είχε αρνητικό αντίκτυπο στον δείκτη Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης, καθώς αυτός βελτιώθηκε, ενώ συνεχίστηκε η θέση της Alpha Bank, η οποία δεν κατέχει μεγάλο ποσοστό άμεσα ρευστοποιήσιμου ενεργητικού και ταυτόχρονα έχει υψηλό συνολικό ενεργητικό.

Γράφημα 4: Εξέλιξη του Δείκτη Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης

Σε ό,τι αφορά στο δείκτη ευαισθησίας στον κίνδυνο, ο δείκτης μειώθηκε το 2020 σε σχέση με το 2019 για την Alpha Bank, για την Εθνική Τράπεζα, για την Eurobank και για την Τράπεζα Πειραιώς. Και οι τέσσερις τράπεζες επιδεικνύουν χαμηλή ευαισθησία στον κίνδυνο των αγορών, η οποία είναι μάλιστα συγκριτικά ίδια ή μικρότερη και από το 2018. Η υγειονομική κρίση δεν επέδρασε αρνητικά στην ευαισθησία των τραπεζών στον κίνδυνο, καθώς διατηρήθηκαν χαμηλά επίπεδα εμπορικών αξιογράφων σε σχέση με τα υψηλά ενεργητικά τους.

Γράφημα 5: Εξέλιξη του Δείκτη Ευαισθησίας στον Κίνδυνο της Αγοράς

Συμπεράσματα

Από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση η οποία πραγματοποιήθηκε στην παρούσα γίνεται αντιληπτός ο μεγάλος αντίκτυπος της υγειονομικής κρίσης στους περισσότερους κλάδους της οικονομίας. Παράλληλα, σημειώνεται ότι καθώς για την ελληνική οικονομία το ξέσπασμα της υγειονομικής κρίσης συνέπεσε με το πέρας μίας δεκαετούς οικονομικής κρίσης, ιδιαίτερη αξία έχουν οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας ως μέτρα για την αξιολόγηση του αντίκτυπου της υγειονομικής κρίσης στις ελληνικές συστημικές τράπεζες.

Τα ευρήματα από την υφιστάμενη βιβλιογραφία η οποία αναλύθηκε στην παρούσα καταδεικνύουν ότι η υγειονομική κρίση δεν αναμένεται να έχει μεγάλο αντίκτυπο στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κυρίως λόγω των παρεμβάσεων των εθνικών κυβερνήσεων για τη στήριξη της οικονομίας. Οι παρεμβάσεις αυτές οδήγησαν στη χορήγηση νέων δανείων ή και στην εγγυοδοσία υφιστάμενων δανείων, με αποτέλεσμα τη μείωση των επισφαλειών. Ωστόσο, παράλληλα οι τράπεζες εκτέθηκαν σε ένα κύμα νέων επισφαλειών, καθώς μερίδα των επιχειρήσεων οδηγήθηκε στη χρεοκοπία. Συνολικά, χάρη στις παρεμβάσεις των εθνικών κυβερνήσεων καταγράφεται μικρός αντίκτυπος στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Ειδικά, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, ο αντίκτυπος της υγειονομικής κρίσης στις ελληνικές τράπεζες αναμένεται ότι θα περιοριστεί στην επιβράδυνση της ανάκαμψης μετά τη δεκαετή οικονομική κρίση.

Τα ευρήματα της βιβλιογραφικής ανασκόπησης επιβεβαιώνονται από τα ευρήματα της χρηματοοικονομικής ανάλυσης της αποδοτικότητας των τεσσάρων ελληνικών συστημικών τραπεζών. Η επίδραση στους δείκτες ROA και ROE για τη χρήση 2020 είναι μικρή σε σχέση με το 2019 και μπορεί να χαρακτηριστεί ως επιβράδυνση της ανάκαμψης των τραπεζών, καθώς αν συγκριθούν οι δείκτες με αυτούς του 2018 οι διαφορές είναι ακόμη μικρότερες ή παρατηρείται βελτίωση. Ειδικά σε ό,τι αφορά στην αποδοτικότητα του μετοχικού κεφαλαίου των τραπεζών, σημειώνεται βελτίωση στις δύο από τις τέσσερις τράπεζες, στασιμότητα για μία τρίτη τράπεζα και σημαντική χειροτέρευση για την τέταρτη τράπεζα, όχι απόρροια της υγειονομικής κρίσης, αλλά απόρροια της διάσπασης της εταιρείας, η οποία οδήγησε στη δραματική αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου.

Από τα αποτελέσματα της ανάλυσης των δεικτών ROA και ROE, διαφαίνεται ότι η υγειονομική κρίση επιβράδυνε ή ανέτρεψε την αποδοτικότητα των τραπεζών, σε μικρό ωστόσο βαθμό, ειδικά σε ό,τι αφορά στην αποδοτικότητα του ενεργητικού. Παράλληλα, ειδικά σε ό,τι αφορά στην αποδοτικότητα του μετοχικού κεφαλαίου, παρατηρείται μικρή αύξηση για τις δύο από τις τέσσερις τράπεζες (Alpha Bank και Εθνική Τράπεζα) σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, σταθερή μείωση για τη μία από τις τέσσερις τράπεζες (Eurobank) και στασιμότητα για τη μία από τις τέσσερις παραγγελίες (Τράπεζα Πειραιώς). Η ποιότητα της διοίκησης βελτιώθηκε για τρεις από τις τράπεζες, εξαιρουμένης της Εθνικής Τράπεζας, όπου σημειώνεται μικρή χειροτέρευση του δείκτη ποιότητας της διοίκησης. Επιπρόσθετα, σε ό,τι αφορά στη ρευστότητα των τεσσάρων ελληνικών τραπεζών εντοπίζεται βελτίωση του δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας για δύο συνεχή έτη, απόρροια της προσέλκυσης καταθέσεων και της εξυγίανσης των χαρτοφυλακίων δανείων, αλλά και βελτίωση του δείκτη Καθαρής Σταθερής Χρηματοδότησης, για όλες τις τράπεζες πλην της Alpha Bank η οποία δεν έχει στη διάθεσή της μεγάλες ποσότητες άμεσα ρευστοποιήσιμοι ενεργητικού. Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και η ευαισθησία των τραπεζών έναντι του κινδύνου των αγορών, η οποία μειώθηκε για δύο συνεχόμενα έτη παρά την υγειονομική κρίση. Τέλος, αρνητικός αντίκτυπος της υγειονομικής κρίσης εντοπίζεται μέσα από τη χειροτέρευση της ποιότητας του ενεργητικού των τεσσάρων ελληνικών τραπεζών, η οποία ωστόσο δεν αποκλίνει σημαντικά από το υγιές όριο του 1%, με εξαίρεση την περίπτωση της Εθνικής Τράπεζας της οποίας η ποιότητα του ενεργητικού έφτασε στο 4,1%. Αξίζει να σημειωθεί πως η χειροτέρευση της ποιότητας του ενεργητικού των τεσσάρων τραπεζών είναι συνδυαστικό αποτέλεσμα των αυξημένων προβλέψεων ζημιών από μη εξυπηρετούμενα δάνεια και των μειωμένων νέων δανειοδοτήσεων. Ως εκ τούτου, η αύξηση των επισφαλειών είναι συνδυαστικό αποτέλεσμα της υπερσυγκέντρωσης μη εξυπηρετούμενων απαιτήσεων των προηγούμενων ετών, της επιβράδυνσης της οικονομίας κατά την οικονομική κρίση και της επιβράδυνσης της ανάκαμψής της κατά τη διάρκεια της υγειονομικής κρίσης.

Συνολικά, φαίνεται ότι οι τράπεζες, μπορούν να μετατρέψουν την υγειονομική κρίση ως ευκαιρία ανάπτυξης, ενώ ειδικά για τις ελληνικές τράπεζες η υγειονομική κρίση μπορεί να παίξει καταλυτικό ρόλο για την εξυγίανση των τραπεζών και την ενίσχυση της κερδοφορίας, αποδοτικότητας, ρευστότητας και κεφαλαιακής διάρθρωσης. Καθίσταται σαφές ότι η έλευση της υγειονομικής κρίσης στο πέρας μιας μακράς

περιόδου οικονομικής κρίσης δεν ωφελεί την ελληνική οικονομία, ούτε τα ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, καθώς επιβραδύνει την ανάπτυξη, ωστόσο μπορεί να λειτουργήσει καταλυτικά για τη βελτίωση των οικονομικών δεικτών των τραπεζών. Προτείνεται η εκ νέου αξιολόγηση της αποδοτικότητας των τεσσάρων ελληνικών συστημικών τραπεζών μετά την πάροδο της υγειονομικής κρίσης προκειμένου να καταστεί εφικτή η εξαγωγή περισσότερο χρήσιμων συμπερασμάτων. Τέλος, σε ό,τι αφορά σε περιορισμούς οι οποίοι προέκυψαν κατά τη συγγραφή της παρούσης, σημειώνεται ότι δεν κατέστη εφικτός ο υπολογισμός του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας ή Capital Adequacy Ratio, καθώς απαιτείται η στάθμιση του ενεργητικού έναντι κινδύνου.

Βιβλιογραφία

Balfoussia, H., Gibson, H. D., Malliaropulos, D. & Papageorgiou, D., 2020. *THE ECONOMIC IMPACT OF PANDEMICS: REAL AND FINANCIAL TRANSMISSION CHANNELS*, Athens: Bank of Greece.

Beck, T. & Keil, J., 2020. *Have Banks Caught Corona? Effects of COVID on Lending in the U.S.* [Ηλεκτρονικό] Available at: <https://ssrn.com/abstract=3766831> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3766831>

[Πρόσβαση 15 Φεβρουάριος 2022].

Berger, A. N. & Demirguc-Kunt, A., 2021. *Banking Research in the Time of COVID-19. Policy Research Working Paper; No. 9782*, Washington, DC: World Bank.

Duan, L. & Zhu, G., 2020. Psychological interventions for people affected by the COVID-19 epidemic. *The Lancet Psychiatry*, 7(4), p. 300–302.

Haleem, A., Javaid, M. & Vaishya, R., 2020. Effects of COVID 19 pandemic in daily life. *Current Medicine Research and Practice*, 10(2), p. 78–79.

Kozak, S., 2021. The Impact of COVID-19 on Bank Equity and Performance: The Case of Central Eastern South European Countries. *Sustainability*, 13(19), p. 11036.

Lei, L. και συν., 2020. Comparison of prevalence and associated factors of anxiety and depression among people affected by versus people unaffected by quarantine during the COVID-19 epidemic in southwestern China. *Medical Science Monitor: International Medical Journal of Experimental and Clinical Research*, Τόμος 26, p. 924609–924601.

Monastiriotis, V. & Katsinas, P., 2020. *The Economic Impact of COVID-19 in Greece*, s.l.: Hellenic Observatory Discussion Papers on Greece and Southeast Europe.

OECD, 2021. *The COVID-19 crisis and banking system resilience: Simulation of losses on non-performing loans and policy implications*, Paris: OECD.

Pasiouras, F. & Tsagkarakis, M., 2021. Greek Banking System during the Crisis and Beyond. Στο: V. Vlachos, A. Bitzenis & B. Sergi, επιμ. *Modeling Economic Growth in Contemporary Greece*. Bingley: Emerald Publishing, pp. 191-219.

Wang, C., Horby, P. W., Hayden, F. G. & Gao, G. F., 2020. A novel coronavirus outbreak of global health concern. *The Lancet*, 395(10223), p. 470–473.

Γεωργόπουλος, Α., 2014. *Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων*. 1 επιμ. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.

Παπαδέας, Π. & Συκιανάκης, Ν., 2016. *ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ*. Αθήνα: Ιδιωτική Έκδοση.

Τράπεζα Eurobank, 2021. *Ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις*, Αθήνα: Τράπεζα Ε

Παράρτημα 1

Πίνακας 1: Δεδομένα που συλλέχθηκαν από τις οικονομικές καταστάσεις της Alpha Bank S.A.

(ποσά σε εκατομύρια ευρώ)	2020	2019	2018
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	2.073,38	2.109,04	2.278,19
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	- 531,75	- 561,77	- 522,14
Σύνολο εσόδων	2.592,39	2.333,92	2.600,80
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	7.467,32	2.028,34	1.928,21
Αξιόγραφα	6.577,70	7.519,93	6.961,82
Κυκλοφορούν ενεργητικό	57,88	49,91	47,62
Σύνολο Ενεργητικού	70.056,71	63.457,62	61.006,74
Διοικητικά έξοδα	- 471,73	- 474,65	- 528,24
Μετοχικό κεφάλαιο	463,11	463,11	463,11
Δάνεια	39.380,00	39.266,27	40.228,32
Καταθέσεις	43.830,94	40.364,28	38.731,84
Προβλέψεις	703,63	599,54	527,39

Πίνακας 2: Δεδομένα που συλλέχθηκαν από τις οικονομικές καταστάσεις της Εθνικής Τράπεζας

(ποσά σε εκατομύρια ευρώ)	2020	2019	2018
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	1.375,00	1.446,00	1.334,00
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	- 206,00	- 256,00	- 221,00
Σύνολο εσόδων	2.522,00	1.676,00	1.283,00
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	9.175,00	3.519,00	5.138,00
Αξιόγραφα	541,00	518,00	4.519,00
Κυκλοφορούν ενεργητικό	58.220,00	47.785,00	52.684,00
Σύνολο Ενεργητικού	77.485,00	64.248,00	65.095,00
Διοικητικά έξοδα	- 195,00	- 225,00	- 249,00
Μετοχικό κεφάλαιο	2.744,00	2.744,00	2.744,00
Δάνεια	26.807,00	29.222,00	30.134,00

Καταθέσεις	48.504,00	43.748,00	43.027,00
Προβλέψεις	1.106,00	345,00	310,00

Πίνακας 3: Δεδομένα που συλλέχθηκαν από τις οικονομικές καταστάσεις της Eurobank

(ποσά σε εκατομύρια ευρώ)	2020	2019	2018
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	1.454,00	2.105,00	2.186,00
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	- 447,00	- 728,00	- 770,00
Σύνολο εσόδων	1.984,00	1.844,00	1.832,00
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	6.637,00	4.679,00	1.924,00
Αξιόγραφα	89,00	110,00	43,00
Κυκλοφορούν ενεργητικό	54.032,00	49.630,00	41.050,00
Σύνολο Ενεργητικού	67.726,00	64.761,00	57.997,00
Διοικητικά έξοδα	- 91,00	- 119,00	- 124,00
Μετοχικό κεφάλαιο	4.052,00	852,00	655,00
Δάνεια	37.424,00	37.365,00	36.232,00
Καταθέσεις	47.306,00	44.841,00	39.083,00
Προβλέψεις	449,00	624,00	680,00

Πίνακας 4: Δεδομένα που συλλέχθηκαν από τις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας Πειραιώς

(ποσά σε εκατομύρια ευρώ)	2020	2019	2018
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	1.825,00	1.855,00	1.874,00
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	- 339,00	- 420,00	- 465,00
Σύνολο εσόδων	1.893,00	2.174,00	1.882,00

Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	8.903,00	3.349,00	2.572,00
Αξιόγραφα	353,00	663,00	382,00
Κυκλοφορούν ενεργητικό	58.892,00	51.363,00	47.693,00
Σύνολο Ενεργητικού	71.576,00	61.231,00	61.880,00
Διοικητικά έξοδα	- 407,00	- 387,00	- 441,00
Μετοχικό κεφάλαιο	2.620,00	2.620,00	2.620,00
Δάνεια	39.624,00	39.162,00	39.757,00
Καταθέσεις	49.636,00	47.351,00	44.739,00
Προβλέψεις	202,00	173,00	168,00